

## Nr 239.

Av herr **Öhngren**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition angående försvarsväsendets ordnande.*

Vid behandling i riksdagen av frågan om att befästa Hemsö och att i skydd av denna fästning kunna anlägga en replipunkt för flottans fartyg framfördes som huvudmotiv: »Att Norrlandskusten var i total saknad av försvar, om några kraftiga fientliga fartyg avstängde inloppet till Bottniska viken, på det smala området emellan svenska kusten och Åland». Därjämte uttalades: »Att även om några svenska krigsfartyg förmådde genom bryta denna linje, så skulle dessa fartyg inom kort tid vara förlorade, enär ingen replipunkt efter Norrlandskusten då förefanns».

Faran för Bottniska vikens avstängning finnes fortfarande, ty så vitt jag känner, ha inga åtgärder vidtagits för att förekomma eller försvåra en sådan avstängning. Däremot har på Hemsö uppförts en mindre fästning och vid Luleå en kustposition. Vågar man antaga, att Hemsö fästning förmår försvara inloppen till Ångermanälven och kustpositionen vid Luleå Luleälvs inlopp, så är givetvis därmed mycket vunnet, men likväl utgöra dessa punkter endast en ringa bråkdel av hela den ofantligt långa kuststräckan från Gävle till Haparanda. Denna kuststräcka inrymmer, vilket för flertalet torde vara känt, lätt förstörbara värden om hundratals miljoner kronor. Jag vill endast erinra om massan av brädgårdsanläggningar, trävarulager, sulfat- och sulfatfabriker, träsliperier, elektriska anläggningar, dyrbara vattenbyggnader m. m. Värden, som delvis knappast kunna ersättas och som, om de förstördes, för långa tider rubbade landets ekonomi. Försvaret av denna viktiga kuststräcka har, så vitt jag av föreliggande handlingar kunnat se, försvarsrevisionen helt och hållet förbisett. Däremot kan man i den kungl. propositionen sid. 607 möjligen se en antydning om, att jämväl kustförsvar av här ifrågavarande art tagits under övervägande. Kungl. Maj:t begär där ett anslag av 1,160,000 kronor till »Rörligt sjöfrontartilleri för det lokala kustförsvaret». Men Kungl. Maj:t anger icke, var detta rörliga kustförsvar är avsett att placeras, och denna omständighet har givit anledning till denna motion. På sid. 139 i sammandrag av marinberedningens förslag till sjöförsvarets ordnande finnes ett påstående: »Vårt lands kustbildning och våra kustjärnvägars dragning möjliggöra endast i ringa utsträckning användning av järnvägsartilleri på det sätt, som under världskriget förekom uti Italien». Härmed avfärdas utan vidare säkerligen en av de viktigaste erfarenheter världskriget erbjuder på kustförsvarets område, nämligen »rörligt kustförsvar utanför de befästade om-

rådena». Kustbildningen vid Skånes kust likasom utefter långa sträckor av Norrlandskusten torde i berörda hänseende föga skilja sig från kustbildningen vid Brindisi eller Flandriska kusten, där, om man får tro pressen, dessa små rörliga batterier om 4 kanoner förmådde icke allenast värja kusten utan även skydda lättare egna krigsfartyg samt transport och handelsfartyg för överlägsna sjöstridskrafter. Visar sig vid undersökning, att detta relativt föga kostsamma försvarsvapen verkligen har den effektivitet, som omnämnts, då framstår ock tydligt, att Norrlandskusten kan av flottan understödd av detta rörliga kustartilleri försvaras även mot överlägsna sjöstridskrafter. Detta vapen blir för oss så mycket billigare, som vi redan inom försvarsplanen ha en organisation, som kan handhava detsamma, nämligen kustartilleriet. Nytt förband behöver sålunda icke skapas.

En ny försvarsorganisation föreligger. Men det är helt naturligt, att detta förslag icke kan emottagas med någon entusiasm av innebyggarna i de landsdelar, där de äro eller tro sig vara förbisedda i försvarshänseende vid förslagets utarbetande. Då jag tror, att så är förhållandet inom stora delar av Norrland, särskilt inom Norrlandskustens befolkning, och då Norrlandskusten uppenbarligen är i det mest trängande behovet av kustförsvar, så vågar jag hemställa,

att Kungl. Maj:ts begäran om anslag av 1,100,000 kronor till rörligt sjöfrontsartilleri för det lokala sjöförsvaret må bifallas med den ändring, att det må avse anslag till rörligt sjöfrontsartilleri för det lokala sjöförsvaret av Norrlandskusten.

Stockholm den 26 februari 1924.

*Henric Öhngren.*

I motionens syfte instämmer

*E. A. Enhörning.*